

Vergaderjaar 2017–2018

30 850

Verantwoording en toezicht rechtspersonen met een wettelijke taak, deel 5

Nr. 46

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID, WELZIJN EN SPORT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 november 2017

In vervolg op de brief van Minister Schippers (Kamerstuk 30 850, nr. 45) over de subsidieverstrekking voor medisch-wetenschappelijk onderzoek door ZonMw, stuur ik u hierbij de informatie die ZonMw mij op 6 november jl. heeft toegestuurd¹. De brief en bijlage van ZonMw bevatten nadere informatie over de wijze van subsidieverstrekking door ZonMw, hoe ZonMw de Gedragscode Belangenverstremgeling ZonMw toepast en hoe die zich verhoudt tot artikel 2:4 van de Algemene wet bestuursrecht. Tevens gaat ZonMw in de brief in op de werkwijze, het feitenmateriaal en de voorgestelde maatregelen.

Ik constateer dat ZonMw veel aandacht en tijd heeft besteed aan het op een rij zetten van alle feiten en het transparant maken van zijn werkwijze rond de subsidieverstrekkings. Het beeld dat uit de informatie naar voren komt beoordeel ik als volgt.

Uit het feitenmateriaal blijkt dat in de periode 2010–2015 de uitzonderingsclausule in de gedragscode vaker is toegepast. In deze periode zijn bijna 9.700 subsidieaanvragen ingediend in 316 subsidierondes. Bij 144 aanvragen was daarbij sprake van directe betrokkenheid en is gebruik gemaakt van de uitzonderingsclausule. Dit betreft 3,5% van het totale toegekende subsidiebudget van € 710 miljoen. Van deze 144 aanvragen zijn destijds 72 aanvragen gehonoreerd en 72 afgewezen. Daar waar in deze periode de uitzonderingsclausule is toegepast, is in geen enkel geval een commissielid met directe betrokkenheid aanwezig geweest bij de bespreking van zijn of haar eigen aanvraag.

Vanzelfsprekend betreur ik het dat in deze gevallen met terugwerkende kracht moet worden geconstateerd dat hierbij de schijn van belangenverstremgeling niet uitgesloten is. Gelet op de werkwijze van ZonMw wil ik hier echter niet de conclusie aan verbinden dat ook daadwerkelijk sprake

¹ Raadpleegbaar via www.tweedekamer.nl.

is geweest van belangenverstremgeling. Er zijn immers meerdere checks and balances in het subsidieproces van ZonMw ingebouwd. Dit betreft bijvoorbeeld de werkwijze met onafhankelijke (inter)nationale referenten, een onafhankelijk commissievoorzitter, een commissie met gemiddeld tien leden, pre-advisering door commissieleden zonder enige betrokkenheid en het verlaten van de vergadering door commissieleden met enigerlei vorm van betrokkenheid. Juist om te voorkomen dat voorstellen gekleurd beoordeeld worden.

Deelname in een beoordelingscommissie als direct betrokkene, hetgeen aanleiding was voor de publiciteit in Argos begin oktober 2017, heeft vanaf 2016 niet meer plaatsgevonden. De betreffende uitzonderingsclausule in de gedragscode is sindsdien niet meer gebruikt. Deze verbetermaatregel kwam tot stand na een uitspraak van de onafhankelijke bezwaarschriftencommissie van ZonMw. ZonMw stelt verder voor om de gedragscode samen met NWO te evalueren en in elk geval de uitzonderingsclausule te schrappen. Dit lijkt mij een goede zaak. Ik vind mét ZonMw dat verdere aanscherping van de werkwijze en gedragscode noodzakelijk is om in de toekomst de schijn van belangenverstremgeling te voorkomen.

ZonMw treft de volgende maatregelen om de werkwijze verder te verbeteren:

- het vergroten van de transparantie over beoordelingsprocessen en over de dilemma's die beoordelingsprocessen met zich meebrengen;
- het met NWO evalueren en aanscherpen van de Gedragscode Belangenverstremgeling ZonMw, waaronder het schrappen van de uitzonderingsclausule in de gedragscode;
- het vergroten van de deskundigheid van (nieuwe) medewerkers;
- invoeren interne audits;
- vaststelling en bespreking van de jaarlijkse rapportage van de Commissie Bezwaarschriften in het ZonMw-bestuur en interne werkoverleggen.

Ik heb ZonMw in aanvulling hierop gevraagd om alle programma's volgens de nieuwe standaarden en werkwijze uit te voeren.

Ik ga er vanuit dat de na 2015 aangepaste huidige werkwijze, inclusief de beschreven aanscherpingen, voldoende borging bieden om de schijn van belangenverstremgeling te voorkomen. Ik zal daar ook op toezien via de reguliere overleggen die mijn ministerie voert met het bestuur van ZonMw.

Ik vertrouw u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en stuur u tegelijkertijd de antwoorden op uw vragen toe.

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
H.M. de Jonge